

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
«16» вересня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЧЕСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ**

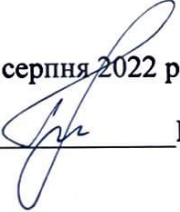
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	чеська, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія чеської літературної мови» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальностей 035. Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська предметної спеціальності (спеціалізації) 035.038. Чеська мова та література освітньої програми «Чеська мова та література».

Розробники: Юсип-Якимович Ю.В., канд.філол. н, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
словацької філології

протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 1 від «16» вересня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

©Юсип-Якимович Юлія Василівна, 2022 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	4
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	8
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія чеської літературної мови» є ознайомити здобувачів з історією формування чеської літературної мови, основними етапами розвитку чеської літературної мови, з періодизацією, писемними пам'ятками, які є джерелами вивчення чеської літературної мови; фонетичними, лексичними, словотвірними, морфологічними, синтаксичними процесами, які відбувалися у чеській мові у різні періоди її розвитку.

Завданням (згідно з вимогами освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є сформувати у здобувачів уміння застосовувати набуті знання на практиці, науково пояснювати будь-яке мовне явище, давати йому оцінку. Особлива увага звертається на підвищення культури писемного та усного мовлення здобувачів.

Відповідно до освітньої програми «Чеська мова та література» вивчення дисципліни «Історія чеської літературної мови» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 09, ЗК 10, ЗК 11) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 02, ФК 03, ФК 06, ФК 07, ФК 08, ФК 09, ФК 10):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія чеської літературної мови» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 15 Сучасна чеська літературна мова

ОК 9 Культурно-писемна традиція Великої Моравії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Чеська мова та література», вивчення навчальної дисципліни «Історія чеської літературної мови» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН08
Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН09
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН12
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН15
Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	ПРН17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія чеської літературної мови»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати про основні етапи розвитку чеської літературної мови; основні писемні пам'ятки, які є джерелами вивчення чеської літературної мови; фонетичні, лексичні, словотвірні, граматичні процеси, які відбувалися у різні періоди її розвитку.	ПРН08
Уміти аналізувати діалектні особливості мови писемних пам'яток різних періодів, виявляти риси чеської мови.	ПРН09
Уміти інтерпретувати традиційні чи інноваційні мовні явища кожного з періодів формування чеської літературної мови, аналізувати мовні одиниці певного періоду розвитку літературної мови.	ПРН12
Уміти виконувати лінгвістичний аналіз пам'яток різного часу; правильно визначати хронологічні межі пам'яток за мовними явищами, відображеними в них.	ПРН15
Уміти аналізувати та інтерпретувати факти розвитку чеської літературної мови, виявляти у текстах ознаки різних правописних систем.	ПРН17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, есе, виконання аналізу текстів.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль на контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль на контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T7, T8, T9, T10, T11, T12 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	6	30
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Аналіз тексту	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з трьох блоків завдань.

Перший блок (1-20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-20 балів) містить тестові завдання.

Третій блок (1-10) балів містить тексти з різних періодів розвитку словацької мови для аналізу.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх

значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано

74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1.Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Rané předpísemné období v dějinách spisovné češtiny

Тема 1. Spisovný jazyk jako tvar národního jazyka

Základní pojmy a termíny: národní jazyk a jeho stratifikace. Dějiny spisovného jazyka. Periodizace vývoje českého jazyka. Vývoj předhistorický a historický (období doložené českými písemnými památkami). Jednotlivé etapy vývinových období.

Тема 2. Předpísemné období. Jazyk na území dnešního Česka v období Vekomoravské říše

Předpísemné období. Praslovanština. Základní znaky praslovanštiny. Staroslověnština jako nejstarší slovanský spisovný jazyk. Cyril a Metoděj. Staroslověnština jak reprezentace pozdně praslovanské období (8.-10.stol. n.l.). Památky velkomoravského období.

Тема 3. Jazyk na území dnešního Česka v období 10.-14. století.

Pračeština (10. století – konec 13. století) – předpísemné období – nejstarší období češtiny, nedoložené písemnými doklady. **Stadium rané staré češtiny** začíná 2. polovinou 12. stol. a končí na sklonku 13. stol. Ranou češtinu známe jen z nesouvislých písemných památek (tj. bohemik, glos, přípisků) a dvou kratších literárních děl z konce 13. stol. (*Píseň ostrovská a Kunhutina modlitba*). *Psaná podoba češtiny*. Do konce 13. stol. plnila totiž funkci spisovného jazyka latina (do 11. stol. zčásti i staroslověnština). **Stará čeština 14. století** je již plně rozvinutá a má vysokou úroveň; prosazuje se v literární tvorbě, proniká do oblasti odborné, právní a administrativní. Stává se jazykem spisovným. 14. století jedoba Karlova – všestranný rozvoj zemí, rozvoj slovní zásoby češtiny – hlavně úřední řeč, přejímání slov z němčiny (říše, rychtář) a latiny (kostel); vznikají složitější souvětí; zásluhy univerzitního mistra Klameta (Bartoloměj z Chlumce) – rýmované slovníky latinsko – české pro studenty; nejvýznamnější

díla: *Alexandreis. Dalimilova kronika. Legenda o sv. Prokopu. Lidové písně. Satiry. Mastičká;*
nejdokonalejší čeština: *Tomáš Štítný ze Štítného.*

Tema 4. (Stará) čeština v období husitském (15. stol.)

15. stol. – Husitství, počestění měst. Lidový jazyk, česká bohoslužba, rozšíření znalosti Bible mezi lidi – popularizace češtiny. Jan Hus: živý jazyk bez zastaralých slov a tvarů, nahrazování cizích slov (hlavně německých),

péče o výslovnost; **pravopis diakritický** (rozlišovací) – nabodeníčko dlouhé (čárka - délka samohlásky) a nabodeníčko krátké (tečka - měkkost souhlásky)

De orthographia bohémica (O pravopise českém)

Tema 5. Humanistická čeština (16. a počátku 17. stol.). Střední čeština.

16. a 17. stol. Vynález knihtisku. Růst počtu čtenářů. 1. tištěná kniha v Plzni *Trójská kronika*. Přejímání slov z latiny, francouzštiny, němčiny.

Rozvoj větné stavby (složitě dlouhé souvětí – *humanistická perioda* – dvě části oddělené dvojtečkou (tzv. předvětí a závětí), sloveso se kladlo na konec věty, přechodníky, používání pasiva).

Gramatika česká Jana Blahoslava. Daniel Adam z Veleslavína

(nakladatel a tiskař, psal vícejazyčné slovníky). Jan Ámos Komenský.

Vrchol vyspělosti českého jazyka. *Poklad jazyka českého*. Slovník vytvořený J.A.

Komenským. *Bible kralická* - kolektivní dílo členů Jednoty bratrské.

Vzor spisovné češtiny – **pravopis bratrský** – platil až do národního obrození

(místo teček háček (ž, č, ř), foném [š] se zapisuje jako [ʃ] ; foném [j] se píše g ;

dvojhlásky [aj], [ej] se píší „ay“, „ey“; písmeno „v“ na začátku slova označovalo [u]).

Tema 6. Barokní čeština od poloviny 17.stol. až do začátku národního obrození (poslední třetina 18. stol.). Doba pobělohorská. Vliv rekatolizace a germanizace. Němečtí přistěhovalci, česká inteligence v emigraci → snížení počtu uživatelů češtiny, úpadek jazyka (čeština zůstala zvláště na venkově, uchovala se v lidové slovesnosti – rozkolísání normy). Zásahy *brusičů* (nebo také puristé – z lat. purus = čistý). *Brus jazyka českého* (Matěj Václav Šteyer). *Čechořečnost* (Václav Jan Rosa).

Модуль 2

Čeština obrozenecká. Nová čeština.

Tema 7. Konec 18. a 1. polovina 19. století

Národní obrození. Roku 1781 zrušeno nevolnictví, počestění měst.

Literatura se vydává v češtině – Česká expedice (Václav Matěj Kramerius)

Obrany českého jazyka: *Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště českého* (Bohuslav Balbín). *Obrozenecká mluvnice* (František Pelcl).

Tema 8. Josef Dobrovský

Podrobná mluvnice jazyka českého. Ustálení spisovné češtiny, vzor v Bibli kralické. Analogická oprava pravopisná (měkké „i“ po „c“ a ve spojení „i“; po „s“, „z“ se podle analogie začalo psát „i“ nebo „y“; rozdělil slovesa do tříd podle kmene minulého, zpřesnil tvary přechodníků).

Josef Dobrovský: *Německo-český slovník. Dějiny české literatury*.

Tema 9. Josef Jungmann. Obohacení slovní zásoby. Následován Václavem Thámem, Antonínem Jaroslavem Puchmajerem, Karlem Hynkem Máchou, Františkem Palackým.

Josef Jungmann: *Česko-německý slovník*.

2. polovina 19. století. Další rozvoj českého jazyka a českého školství. Roku 1882 byla osamostatněna Česká univerzita. Pronikání češtiny do úřadů, škol, rozvoj publicistiky.

Téma 10. Jan Gebauer. Jazykovědec, provedl korekci Dobrovského. Autor 1. *Pravidel českého pravopisu* (1902). Roku 1918 vzniklo samostatné Československo → rozvoj péče o jazyk. 1916 – časopis *Naše řeč* (vychází dodnes).

Český lingvistický kroužek (1926). Představitelé Vilém Mathesius, Bohuslav Havránek. Ústav pro jazyk český (založen 1946, dnes pod AV ČR). Alois Jedlička, František Trávníček, Jaroslav Bauer, Vlastimil Styblík. Odborné časopisy – např. *Český jazyk a literatura*.

Téma 11. Současné spisovné období v dějinách spisovné češtiny

Spisovná čeština v 20. století. První polovina 20. století.

Ústav pro jazyk český (založen 1946, dnes pod AV ČR). Alois Jedlička, František Trávníček, Jaroslav Bauer, Vlastimil Styblík. Odborné časopisy – např. *Český jazyk a literatura*, *Naše řeč* (vychází od r. 1917) a *Slovo a slovesnost* (vychází od roku 1935).

Slovní zásoba ve slovnících:

Příruční slovník jazyka českého (PSJČ, devítidílný, I. vydání v letech 1935-1957).

Mluvnický systém soudobého spisovného jazyka zachycují čtyři základní příručky

Mluvnice spisovné češtiny (1948. 1949) od Františka Trávníčka.

Téma 12. Spisovná čeština ve druhé polovině 20. století.

Česká mluvnice (1952) od Bohuslava Havráneka a Aloise Jedličky.

Mluvnice češtiny od kolektivu autorů Ústavu pro jazyk český ČSAV (1986-1989)

Příruční mluvnice češtiny (1995) od kolektivu autorů Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Slovník spisovného jazyka českého (SSJČ, čtyřdílný, vydaný v letech 1958-1971), *Slovník spisovné češtiny* (SSČ, jednodílný, vydaný r. 1978).

Hlavní tendencí v současné české ortografii je přizpůsobování cizích slov českému pravopisu. Čeština v zahraničí. Dialekty češtiny. Obecná čeština. Důležité jazykové příručky soudobého jazyka. Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty (obecné a specifické vývojové tendence, jejich vnitrojazykové a vnějazykové stimuly).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
8-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Spisovný jazyk jako tvar národního jazyka. Základní pojmy a termíny: národní jazyk a jeho stratifikace. Dějiny spisovného jazyka. Periodizace vývoje českého jazyka.	9	2	2			5
Тема 2. Předpísemné období. Praslovanština.	9	2	2			5

Základní znaky praslovanštiny. Staroslověnština.						
Tema 3. Pračeština (10. století – konec 13. století). Stará čeština 14. století.	9	2	2			5
Tema 4. Stará čeština v období husitském (15. stol.).	9	2	2			5
Tema 5. Humanistická čeština (16.a počátku 17. stol.). Střední čeština.	9	2	2			5
Tema 6. Barokní čeština od poloviny 17.stol. až do začátku národního obrození (poslední třetina 18. stol.). Doba pobělohorská.	11	2	4			5
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	58	14	14			30
8-й семестр						
Модуль 2						
Tema 7. Konec 18. a 1. polovina 19. století Čeština obrozenecká. Česká expedice (Václav Matěj Kramerius). Obrany českého jazyka.	9	2	2			5
Tema 9. Josef Jungmann. Obohacení slovní zásoby. <i>Česko-německý slovník.</i>	9	2	2			5
Tema 10. Jan Gebauer. Autor 1. <i>Pravidel českého pravopisu</i> (1902). Roku 1918 Vznik samostatného Československa → rozvoj péče o jazyk. 1916 – časopis Naše řeč. Český lingvistický kroužek (1926).	9	2	2			5
Tema 11. Spisovná čeština v 20. století. První polovina 20. století. Ústav pro jazyk český (založen 1946, dnes pod AV ČR). Alois Jedlička, František Trávníček, Jaroslav Bauer, Vlastimil Styblík. Odborné časopisy.	11	2	4			5
Tema 12. Spisovná čeština ve druhé polovině 20. století. <i>Česká mluvnice</i> (1952) od Bohuslava Havránka a Aloise Jedličky. <i>Mluvnice češtiny</i> (1986-1989). <i>Průruční mluvnice češtiny</i> (1995). <i>Slovník spisovného jazyka českého</i> (SSJČ, čtyřdílný (1958-1971), <i>Slovník spisovné češtiny</i> (SSČ 1978). .	9	2	2			5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних занять

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Spisovný jazyk jako tvar národního jazyka. Základní pojmy a termíny: národní jazyk a jeho stratifikace. Dějiny spisovného jazyka. Periodizace vývoje českého jazyka.	2
2	Тема 2. Předpisemné období. Praslovanština. Základní znaky praslovanštiny. Staroslověnština.	2
3	Тема 3. Pračeština (10. století – konec 13. století). Stará čeština 14. století.	2
4	Тема 4. Stará čeština v období husitském (15. stol.).	2
5	Тема 5. Humanistická čeština (16.a počátku 17. stol.). Střední čeština.	2
6	Тема 6. Barokní čeština od poloviny 17.stol. až do začátku národního obrození (poslední třetina 18. stol.). Doba pobělohorská.	2
7	Тема 7. Konec 18. a 1. polovina 19. století Čeština obrozenecká.	2
8	Тема 8. Josef Dobrovský. <i>Podrobná mluvnice jazyka českého</i> . Ustálení spisovné češtiny, vzor v Bibli kralické. Josef Dobrovský: <i>Německo-český slovník</i> . <i>Dějiny české literatury</i> .	2
9	Тема 9. Česká expedice (Václav Matěj Kramerius). Obrany českého jazyka	2
10	Тема 10. Josef Jungmann. Obohacení slovní zásoby. <i>Česko-německý slovník</i> .	2
11	Тема 11. Josef Jungmann. Obohacení slovní zásoby. <i>Česko-německý slovník</i> .	2
12	Тема 12. Jan Gebauer. Autor 1. <i>Pravidel českého pravopisu</i> (1902). Roku 1918 Vznik samostatného Československa → rozvoj péče o jazyk. 1916 – časopis Naše řeč. Český lingvistický kroužek (1926).	2
13	Тема 13. Spisovná čeština v první polovině 20. století. Ústav pro jazyk český Alois Jedlička, František Trávníček, Jaroslav Bauer, Vlastimil Styblík. Odborné časopisy.	2
14	Тема 12. Spisovná čeština ve druhé polovině 20. století.	2
15	Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty (obecné a specifické vývojové tendence, jejich vnitrojazykové a vnějazykové stimuly).	2
	РАЗОМ	30

6.4. Самостійна робота

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Vývoj předhistorický a historický (období doložené českými písemnými památkami). Jednotlivé etapy vývinových období.	5
2	Předpísemné období. Praslovanština. Základní znaky praslovanštiny. Staroslověnština jako nejstarší slovanský spisovný jazyk. Cyril a Metoděj. Staroslověnština jak reprezentace pozdně praslovanské období (8.-10.stol. n.l.). Památky velkomoravského období.	5
3	Pračeština (10. století – konec 13. století) – předpísemné období – nejstarší období češtiny, nedoložené písemnými doklady. Stadium rané staré češtiny začíná 2. polovinou 12. stol. a končí na sklonku 13. stol. Ranou češtinu známe jen z nesouvislých písemných památek (tj. bohemik, glos, přípisků) a dvou kratších literárních děl z konce 13. stol. (<i>Píseň ostrovská a Kunhutina modlitba</i>). <i>Psaná podoba češtiny</i> .	5
4	Stará čeština 14. století je již plně rozvinuta a má vysokou úroveň; prosazuje se v literární tvorbě, proniká do oblasti odborné, právní a administrativní. Stává se jazykem spisovným. 14. století je doba Karlova – všestranný rozvoj zemí, rozvoj slovní zásoby češtiny – úřední řeč, přejímání slov z němčiny (říše, rychtář) a latiny (kostel).	5
5	Díla 14 st. <i>Alexandreis</i> . <i>Dalimilova kronika</i> . <i>Legenda o sv. Prokopu</i> . <i>Lidové písně</i> . <i>Satiry</i> . <i>Mastička</i> ; nejdokonalejší čeština: <i>Tomáš Štítný ze Štítného</i> .	5
6	(Stará) čeština v období husitském (15. stol) Jan Hus pravopis diakritický (rozlišovací) – <u>nabodeníčko dlúhé</u> (čárka - délka samohlásky) a <u>nabodeníčko krátké</u> (tečka - měkkost souhlásky <i>De ortographia bohemica (O pravopise českém)</i>	5
7	Humanistická čeština (16. a počátku 17. stol.) Střední čeština 16. a 17. stol. – vynález knihtisku. <i>Trójanská kronika Gramatika česká</i> Jana Blahoslava. Daniel Adam z Veleslavína. Nakladatel a tiskař, psal vícejazyčné slovníky. Jan Ámos Komenský. Vrchol vyspělosti českého jazyka. <i>Poklad jazyka českého a slovník vytvořený Komenským Bible kralická</i> - vzor spisovné češtiny – pravopis bratrský	5
8	Barokní čeština je označována čeština od poloviny 17.stol. až do začátku národního obrození (poslední třetina 18. stol.). Doba pobělohorská.	5
9	Čeština obrozenecká. Nová čeština. Konec 18. a 1. polovina 19. století. Česká expedice (Václav Matěj Kramerius). Obrany českého jazyka.	5

10	Josef Dobrovský. <i>Podrobná mluvnice jazyka českého</i> . Ustálení spisovné češtiny, vzor v Bibli kralické. <i>Německo-český slovník. Dějiny české literatury</i> . Josef Jungmann. Obohacení slovní zásoby. <i>Česko-německý slovník</i> . 2. polovina 19. století. Další rozvoj českého jazyka a českého školství. Roku 1882 byla osamostatněna Česká univerzita. Pronikání češtiny do úřadů, škol, rozvoj publicistiky	5
11	Český lingvistický kroužek (1926). Představitelé Vilém Mathesius, Bohuslav Havránek.	5
12	Spisovná čeština v 20. století.	5
	Разом	60

6.5. Індивідуальні завдання

Студенти отримують для аналізу тексти з різних періодів розвитку чеської літературної мови, готують презентації про представників різних періодів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Fidlerová A, Dittman R, Martínek F, Voleková K. Dějiny češtiny. [Ústav českého jazyka a teorie komunikace. Praha, 2013. 272 s.](#)
2. Komárek M. Dějiny českého jazyka. Nakladatel Host, 2012. 280 s.
3. Marešová H. Základy historické mluvnice češtiny s texty k rozboru Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta Olomouc 2008.
4. <https://ucjtk.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/57/2015/11/D%C4%9Bjiny-%C4%8De%C5%A1tiny.pdf>

Допоміжна література

1. Cuřín F. Vývoj spisovné češtiny. SPN, Praha 1985.
2. Daneš, F. a kol.: Český jazyk na přelomu tisíciletí. Academia, Praha 1997.
3. Daňhelka J., Hádek K., Havránek B., Kvítková N. Staročeská Kronika tak řečeného Dalimila, I, II. Academia, Praha 1988.
4. Šlosar D. Počátkové staročeské mluvnice Pavla Josefa Šafaříka. *Sl* 65, 1996, s. 123–127.
5. Šlosar D. Vývoj spisovného jazyka. Univerzity na prahu nového tisíciletí, II. MU, Brno 1995, s. 139–140.
6. Večerka R. Počátky písemnictví v českých zemích do poloviny 13. století. MU, Brno 1992.
7. Юсип-Якимович Ю.В. Культурно-писемна традиція Великої Моравії. Частина I. Вступ. Фонетика. Ужгород, 2022. 99 с. Навчально-методичний посібник.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/43169>
8. Юсип-Якимович Ю.В., Шимко О.В. До рецепції поглядів П.Й. Шафарика про давність глаголиці на сучасному етапі розвитку палеославістики. Проблеми слов'янознавства. Вип. 70, 2021. С. 9-21.
[DOI: http://dx.doi.org/10.30970/sls.2021.70.3734](http://dx.doi.org/10.30970/sls.2021.70.3734)

9. Інформаційні ресурси

1. <https://cs.wikipedia.org/wiki/>
2. <http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>
3. Internetová jazyková příručka - <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=100>
4. Bibliografie české lingvistiky / [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <https://bibliografie.ujc.cas.cz/search-form>
5. Elektronické slovníky a zdroje [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/>
6. Nový encyklopedický slovník češtiny [Електронний ресурс] / Ed. Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová. – Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2017. – Sv.1–2. – Режим доступу: <https://www.czechency.org/slovník/>

Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена 20²³ / 20²⁴ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від « 30 » серпня 20²³ р. Завідувач кафедри [підпис] Гончарук Н.М.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від « __ » ____ 20__ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від « __ » ____ 20__ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від « __ » ____ 20__ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)